

หมายเหตุ : ลดพบบ

จดหมายข่าว ฉบับที่ 10 ประจำเดือน กรกฎาคม 2562

ตอน แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก

ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ได้ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ภายใต้โครงการเสริมสร้างเครือข่ายการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนนโยบายป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ในพื้นที่และชุมชนรอบสถานศึกษา ซึ่งได้มาจากแนวปฏิบัติที่สังเคราะห์จากการดำเนินงานโครงการ “ขับเคลื่อนกลไกลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์เพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม” เป็นหลักอันเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยเด็กและเยาวชนที่เป็นคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก มีเนื้อหาสาระในคู่มือประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบเขตประโยชน์ นิยามที่เกี่ยวข้อง เนื้อหา และแนวปฏิบัติก่อนใช้คู่มือ **ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนนโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก** กล่าวถึงสถานการณ์การพนันออนไลน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คู่มือ แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ และ **ส่วนที่ 3 ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ**

สาระสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ได้สรุปเนื้อหาหลักจากคู่มือฉบับสมบูรณ์เท่านั้น ไม่ได้นำรายละเอียดในแต่ละเนื้อหาขั้นตอนของกิจกรรม หรือแผนผัง รูปภาพมานำเสนอในบทความนี้ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในทุกระดับในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับประเด็นการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ และขับเคลื่อนกลไกลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ด้านขอบเขตได้ครอบคลุมเนื้อหาการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ โดยมีความเกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ใช้คู่มือ ซึ่งมีแนวทางที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรม

นิยามศัพท์

การพนันออนไลน์ (Online gambling) เป็นการเล่นพนันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งถูกพัฒนามาจากการเล่นตามบ่อนกาสิโน ที่มีเกมพนันออนไลน์ต่าง ๆ ให้ผู้เล่นเข้าไปเลือกใช้บริการ ตัวอย่างเช่น การเล่นโป๊กเกอร์ออนไลน์ การพนันด้านกีฬาและการพนันฟุตบอลหรือการเล่นบิงโกออนไลน์ หรือ กาสิโนออนไลน์ ที่สามารถเล่นเกมกาสิโน เช่น รูเล็ตต์ แบล็กแจ็ก ปาจิงโกะ เป็นต้น ผู้เล่นรู้สึกเหมือนได้เล่นเกมพนันอยู่ในบ่อนพนันจริง ๆ ซึ่งการเล่นพนันออนไลน์ผู้เล่นสามารถเล่นได้หลายช่องทาง ทุกเวลา ผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือเพียงแค่อินเทอร์เน็ต

การคุ้มครองเด็ก หมายถึง การป้องกันและปกป้องเด็กจากความรุนแรง การถูกแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อร่างกายและจิตใจ การพัฒนาและศักดิ์ศรีของเด็ก

ประโยชน์ที่ได้รับ คือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนว่าควรดำเนินการอะไรก่อน หลัง ทำกับใคร และทำอย่างไร และเพื่อให้การดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์เป็นไปอย่างมีกระบวนการ ขั้นตอน และช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก หมายถึง คณะบุคคลถูกแต่งตั้งตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และมาตรการในการส่งเสริมคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการใช้คู่มือดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับประเด็นการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ทั้งในมิติของการศึกษาสถานการณ์การพนันออนไลน์ การดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ และการติดตามประเมินผล

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก มีดังนี้

1. การสร้างทีมงาน

เป็นการช่วยให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สามารถดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง โดยมีขั้นตอนการสร้างทีมงาน ดังนี้

- 1) สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มเป้าหมายที่จะชักชวนเข้าร่วมเป็นทีมงาน เช่น เด็กและเยาวชน นักศึกษา บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) สร้างทีมงาน โดยการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์ และชี้แจงบทบาทสำคัญของทีมงาน
- 3) เปิดเวทีให้ทีมงานได้ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยร่วมวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

2. การหาแหล่งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

แหล่งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน เช่น หน่วยงานภายนอกที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพนัน หน่วยงานทางด้านสุขภาพ หน่วยงานด้านการศึกษา

หน่วยงานที่ส่งเสริมการทำงานของเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เป็นต้น ทีมทำงานต้องค้นหาแหล่งทุน โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาวัตถุประสงค์ของแหล่งทุน
- 2) นำเสนอแสดงแผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรม ที่จะดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบด้านการพนันออนไลน์ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแหล่งทุน

3. การสร้างเครือข่ายการทำงาน

- 1) ค้นหาหน่วยงาน/บุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก และที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพนันหรืออบายมุข
- 2) ทีมงานจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็กเข้าไปสร้างสัมพันธภาพ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์
- 3) สร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน เช่น การประกาศเจตนารมณ์ บรรจุในแผนปฏิบัติงาน โครงการ กิจกรรมที่จะดำเนินงาน โดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย โดยมอบบทบาทสำคัญและร่วมกันดำเนินการเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

- 5) สนับสนุนเครือข่าย โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กสนับสนุน ส่งเสริมให้เครือข่ายดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ โดยที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กเข้าไปสนับสนุนเพียงบางส่วน เช่น เป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น

4. การทำความเข้าใจสถานการณ์การพนันออนไลน์ในพื้นที่

การทำความเข้าใจสถานการณ์การพนันออนไลน์มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและข้อมูลเชิงลึก แนวทางในการสำรวจสถานการณ์การพนันออนไลน์ ดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายของการสำรวจสถานการณ์กำหนดวัตถุประสงค์ของการสำรวจ

ขอบเขตของการสำรวจ ได้แก่ เนื้อหาที่จะทำการสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ ระยะเวลา

- 2) กำหนดเครื่องมือและวิธีการ

เพื่อช่วยให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสำรวจข้อมูล และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อได้ เครื่องมือและวิธีการสำรวจข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่สามารถทำได้หลายแบบ ดังเช่น การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสำรวจสถานการณ์การพนันออนไลน์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตสถานการณ์ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทช่วยสะท้อนข้อมูลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ในการเก็บข้อมูลสถานการณ์ควรเลือกใช้เครื่องมือและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

5. วิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนการแก้ปัญหา

เพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม แนวทางการวิเคราะห์สถานการณ์ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพนันออนไลน์ ประเภทของพนันออนไลน์ในพื้นที่ สถานการณ์การเล่น ผลกระทบจากพนันออนไลน์ กลุ่มที่เล่นพนันออนไลน์ สาเหตุการเล่นพนันออนไลน์ เป็นต้น

- 2) จัดกลุ่มของข้อมูล และเรียงลำดับความสำคัญของสถานการณ์ปัญหา

- 3) กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การขับเคลื่อนระดับนโยบาย การส่งเสริมความรู้ สร้างความตระหนัก การเฝ้าระวัง เป็นต้น

- 4) กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ดำเนินการ กลุ่มเป้าหมาย วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 5) กำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน

- 6) กำหนดตัวชี้วัดหรือผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ ทั้งผลลัพธ์ระยะสั้น และระยะยาว

- 7) กำหนดตัวชี้วัดหรือผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ ทั้งผลลัพธ์ระยะสั้น และระยะยาว

6. การดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก (ระบุกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ และบทบาท)

1) กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนัก ถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์

สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหา บริบทของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น การจัดเสวนา การจัดนิทรรศการกิจกรรมรณรงค์ เป็นต้น

2) กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมาย เพื่อมุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นพนันโดยเปลี่ยนจากเล่น เป็นลด และเลิกเล่น รวมทั้ง ยังสามารถป้องกันผู้ที่เข้าสู่การเล่นพนันให้ทำกิจกรรมอย่างอื่นทดแทน กิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมเปิดพื้นที่สาธารณะให้เด็กและเยาวชน กิจกรรมเปลี่ยนเงินห่วยเป็นเงินออม โดยการสร้างพื้นที่ให้ผู้ที่เคยซื้อห่วยเปลี่ยนจากซื้อห่วยที่ต้องลุ้นรางวัล เป็นการหยอดกระปุกเพื่อออมเงิน

7. ประเมินผลการดำเนินงาน

ทีมทำงานควรกำหนดแนวทางการประเมินผล การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติจากคู่มือ เพื่อสะท้อนผลความสำเร็จ สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจากการดำเนินงานตามคู่มือ อันนำไปสู่การปรับปรุงคู่มือให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางการประเมินสามารถทำได้หลากหลาย เช่น การประเมินผลจากผู้ใช้คู่มือ คือคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก การประเมินผลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามคู่มือ และการประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนวิธีการประเมิน เช่น การใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแนวทางการสังเกต เป็นต้น

8. สรุปผลการดำเนินงานและบทเรียนจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

เป็นขั้นของการสรุปผลการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้ใช้คู่มือฉบับนี้ รวมถึง บทเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ทั้งบทเรียนจากกระบวนการทำงาน บทเรียนจากการดำเนินกิจกรรม และบทเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแนวปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ

คุณลักษณะของเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนนโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ตามคู่มือนี้ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของทีมและสามารถประเมินได้เบื้องต้นได้ว่ายังต้องเติมเต็มส่วนใดเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยสามารถประเมินการดำเนินงานตามปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ เช่น ด้านบุคคล งบประมาณ สภาพแวดล้อมและนโยบาย

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับคณะกรรมการคุ้มครองเด็กนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

เรียบเรียงจาก:

จุฑาลักษณ์ แสนโท. (2562) รายงานสรุปโครงการขับเคลื่อนกลไกลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์เพื่อ
การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม (เอกสารเย็บเล่ม)

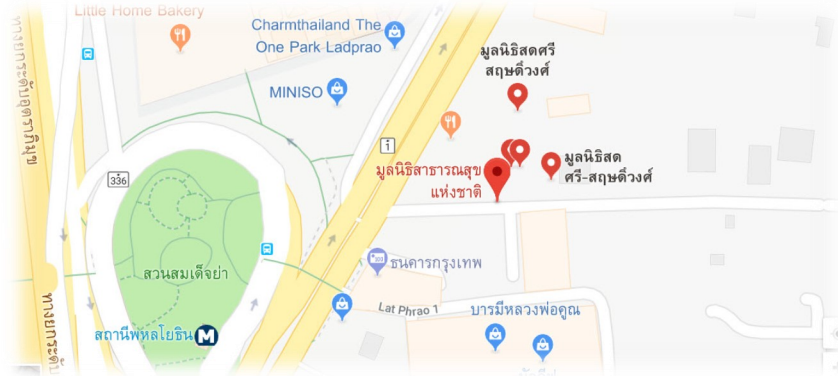
ฐาศุภร์ จันประเสริฐ และคณะ. (2562) คู่มือการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับ
คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (เอกสารเย็บเล่ม)

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน

มูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติ (มสช.)

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)

1168 ซอยพหลโยธิน 22 ก.พหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

: 0-2511-5855

: 0-2939-2122

: icgp@thainhf.org

: www.thainhf.org/icgp

: IC6CP

: @IC6P1

: ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน

